

Rauhoitetun kasvilajin rauhoitusmääräyksistä poikkeaminen

1 Asia

Lahokaviosammalen (*Buxbaumia viridis*) rauhoitusmääräyksistä poikkeamista koskeva luonnonsuojelulain (9/2023) 83 §:n mukainen poikkeuslupa, Helsinki, 92-410-4-39.

2 Hakija

Vantaan Energia Oy

3 Vireilletulo

22.1.2026

4 Hakemus

Vantaan Energia Oy hakee Lupa- ja valvontavirastolta luonnonsuojelulain (9/2023) 83 §:n 1 momentin mukaista lupaa poiketa luonnonsuojelulain 74 §:n rauhoitussäännöksistä, jotka koskevat rauhoitettua lahokaviosammalta (*Buxbaumia viridis*).

Poikkeuslupaa haetaan lahokaviosammalen esiintymien hävittämiseen kiinteistön 92-410-4-39 eteläosaan määräaloille M501 ja M506 (jatkossa poikkeuslupahakemuksen kohdealue). Edellä mainitut määräalat sijaitsevat Vantaan kaupungin alueella Ojangossa Vantaan Energian jätevoimala-alueen eteläpuolella osoitteessa Pitkäsuontie 13, Vantaa.

Kiinteistölle on suunnitteilla jätevoimalan tuotantoa ja tulevaa toimintaa tukevaa toimintaa, jonka rakentaminen hävittäisi osan alueilla todetuista lahokaviosammalista. Vantaan Energia hakee poikkeuslupaa lahokaviosammaleesiintymien hävittämiseen, sillä kyseessä olevat alueet ovat jo tässä rakentamista ennakoivassa vaiheessa välttämättömiä työmaatukikohtatilan tarpeen vuoksi. Koska ei ole yksiselitteistä, että tämä ennakoiva toiminta olisi 82 §:n 1 momentin yleispoikkeuksen mukaista rakentamista, Vantaan Energia hakee rauhoituksesta poikkeamista. Kyseessä olevat esiintymät myös sijaitsevat sellaisella paikalla, että niiden välttäminen ei ole kiinteistön tiiviin tilankäytön vuoksi mahdollista. Lahokaviosammalten hävittäminen ajoittuu vuosille 2027–2030. Hakija pyytää, että lupa myönnetään määräaikaisena siten, että se on voimassa 10 vuotta.

Hankkeen tiedot

Vantaan Energian kiinteistöllä 92-92-201-2 Vantaan Ojangossa sijaitsee nykyisellään kaksi Vantaan Energian jätevoimalaa, joissa toisessa tuotetaan sähköä ja lämpöä ja toisessa lämpöä sekajätettä polttamalla. Lisäksi tontilla sijaitsee vuonna 2025 valmistunut korkealämpötilalaitos. Hakemuksen kohteena oleva kiinteistö 92-410-4-39 rajoittuu jätevoimaloiden kiinteistöön. Se on Vantaan kaupungin omistuksessa lukuun ottamatta hakemuksen kohteena olevia eteläosan määräaloja M501 ja M506, jotka ovat Vantaan Energian omistuksessa.

Vantaan Energialla on käynnissä kaksi hanketta jätevoimalan alueelle: hiilidioksidin talteenottolaitos ja sekajätteen lajittelulaitos. Molemmat laitokset sijoitetaan jätevoimaloiden nykyiselle kiinteistölle. Jätevoimalan alue tiivistyy voimakkaasti, ja uusien laitosten rakentamiselle tarvitaan työmaatukikohtatila. Määräalojen M501 ja M506 alueelle eli poikkeuslupahakemuksen kohdealueelle tullaan jatkossa kehittämään teollista toimintaa ja sijoittamaan rakennuksia ja niiden apualueita. Hiilidioksidin talteenottolaitoksen ympäristövaikutusten arvioinnissa alueelle on esitetty sijoitettavaksi hiilidioksidin nesteytyslaitos. Määräalojen louhinta palvelee mahdollisen nesteytyslaitoksen tai muun yhtiön toiminnan kehittämistä tulevaisuudessa (arviolta vuosina 2029–2030). Esitetyn alueen esirakentaminen työmaatukikohtana ennen varsinaisen uuden teollisuuslaitoksen rakentamista mahdollistaa lajittelulaitoksen ja hiilidioksidin talteenottolaitoksen rakentamisen. Näin ollen se tukee kiertotaloutta ja ilmastonmuutoksen hillintää. Lisäksi alue tullaan myöhemmässä vaiheessa rakentamaan asemakaavan mukaisesti.

Poikkeuslupahakemuksen kohdealue on osoitettu asemakaavassa 002503 (asemakaavamuutos hyväksytty kaupunginvaltuustossa 9.10.2023) teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi, jolla on/jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen (T/kem). Lahokaviosammalen esiintyminen alueella oli tiedossa kaavamuutosta laadittaessa, mutta esiintymä on heikkolaatuinen, eikä sitä pidetty lajin säilymisen kannalta tärkeänä.

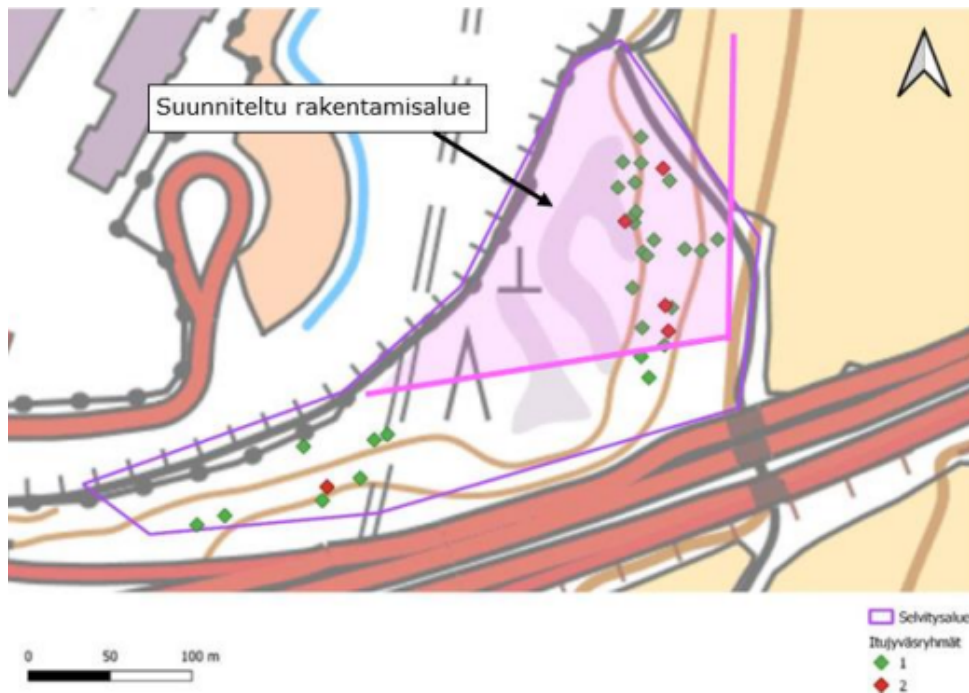
Lahokaviosammalen esiintyminen

Poikkeuslupahakemuksen kohdealue sijoittuu voimalaitosalueen ja Porvoonväylän väliseen metsikköön, johon on tehty lahokaviosammalselvitys keväällä 2022 (Faunatica Oy 2022). Selvityksessä alueella havaittiin yhteensä 33 itujuväryhmäesiintymää. Valtaosassa niistä oli vain vähän kasvustoa ja viidessä reilusti kasvustoa. Hyvin runsasta kasvustoa tai itiöpesäkkeellisiä kasvustoja ei havaittu. Pisteytyksessä elinympäristökuvio (2,7 ha) sai arvon 6. Pistemäärä on keskimääräistä vähäisempi, kun sitä verrataan Vantaan ja Helsingin Vuosaaren alueilta kerättyyn laajempaan aineistoon.

Hankkeen vaikutukset

Suunniteltu rakentaminen hävittää osan voimalaitosalueen eteläpuolella sijaitsevasta metsiköstä ja sen lahokaviosammaleesiintymistä. Noin puolet elinympäristökuvion kokonaispinta-alasta eli noin 1,3 hehtaaria sijoittuu suunnitellulle rakentamisalueelle. Itujuväryhmiä häviää arviolta noin 22 eli pääosa alueella todetuista 33 itujuväryhmästä.

Häviäminen tapahtuu siinä vaiheessa, kun alueelta raivataan puusto ja muu kasvillisuus rakentamista varten ja rakennuspaikka tasoitetaan. Suunnittelun rakentamisalueen ulkopuolella sijaitsevaan elinympäristökuvion etelä- ja lounaisosaan ei todennäköisesti kohdistu vaikutuksia.

Kuva 1. Vaalean punaisena on rajattuna suunniteltu rakentamisalue. 1 = vain vähän havaittua kasvustoa, 2 = reilusti kasvustoa. Kuva: Faunatica Oy 2022.

Vaikutukset suotuisaan suojelutasoon

Lahokaviosammal on määritelty uhanalaiseksi lajiksi luonnonsuojelulain 75 §:n ja -asetuksen (asetuksen liite 6) nojalla. Viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa se arvioitiin erittäin uhanalaiseksi (EN) (Hyvärinen ym. 2019). Uhanalaisuuteen johtaneina syinä mainitaan metsien uudistamis- ja hoitotoimet, lahopuun väheneminen, vanhojen metsien väheneminen, rakentaminen (maalla) ja pellonraivaus.

Lahokaviosammal on myös EU:n luontodirektiivin liitteen II laji. Luontodirektiivin II-liitteen lajit ovat yhteisön tärkeinä pitämiä eläin- ja kasvilajeja, alalajeja tai lajiryhmiä, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita (Natura 2000 -alueverkosto). Luonnonsuojelulain 79 §:n mukaan Lupa- ja valvontavirasto voi päättää suojella luontodirektiivin liitteessä II mainitun eliölajin suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävän esiintymispaikan. Nyt kysymyksessä olevat esiintymispaikat eivät ole tällaisia säännöksessä tarkoitettuja merkittäviä esiintymispaikkoja, joita koskien olisi tehty rajauspäätös.

Viimeisimmässä luontodirektiivilajien tarkastelussa vuonna 2019 lahokaviosammalen suojelutaso oli Suomessa borealisella alueella epäsuotuisa riittämätön ja kehityssuunta vakaa (SYKE 2020). Viime vuosina lahokaviosammalen esiintymiä on opittu kartoittamaan itujyväryhmien perusteella, mikä on ollut hyvin merkittävä muutos lajin inventoinnissa ja esiintymien rajaamisessa, koska itujyväryhmiä esiintyy paljon runsaammin ja oletettavasti pysyvämpinä esiintyminä kuin itiöpesäkkeitä (Faunatica Oy 2022). Viimeaikaisissa selvityksissä lahokaviosammal onkin osoittautunut aikaisemmin tiedettyä yleisemmäksi ja levinneisyysalue laajemmaksi.

Suomen Lajitietokeskukseen (2025) on kirjattu Uudenmaan maakunnasta lahokaviosammalesta noin 3 200 havaintoa, joista valtaosa on tehty vuoden 2019 jälkeen. Vuonna 2020 Vantaalta tunnettiin jo lähes 2 500 kasvupaikkaa (Faunatica Oy 2020a) ja Helsingin Vuosaaresta jopa 4 000 kasvupaikkaa (Faunatica Oy 2020b). Koko maasta havaintoja on kirjattu Suomen Lajitietokeskukseen (2025) yli 12 700. Havainnot painottuvat etelärannikolle, mutta niitä on myös muualta maasta aina pohjoisinta Suomea myöten. Kaikkia havaintoja ei todennäköisesti ole kirjattu Lajitietokeskukseen, ja havainto saattaa tarkoittaa yksittäistä havaintoa tai laajempaa esiintymää.

Vantaan karttapalvelun (2025) mukaan Vantaalle sijoittuu lukuisia lahokaviosammalen ydinalueita. Poikkeuslupahakemuksen kohdealue ei kuulu näihin alueisiin. Suomen Lajitietokeskukseen (2025) on tallennettu runsaasti lahokaviosammalen havaintoja myös Helsingistä Östersundomin alueelta.

Luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin nojalla lupa poiketa 74 §:n rauhoitussäännöksistä voidaan myöntää, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai saavuttamiselle. Hankkeen ei arvioida aiheuttavan haittaa lahokaviosammalen suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle paikallisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti lyhyellä eikä pitkällä aikavälillä arvioituna. Poikkeaminen ei heikennä lajin suojelutasoa nykyisestä. Perusteina ovat rakentamisen alle jäävän esiintymisalueen suhteellisen pienen pinta-ala ja esiintymien heikkolaatuisuus suhteessa lajin muihin esiintymiin sekä lajin yleisyys Vantaalla, Uudellamaalla ja koko maassa. Vihdin datakeskushanketta koskevassa Uudenmaan ELY-keskuksen poikkeuslupapäätöksessä 31.5.2024 (UUDELY/9478/2024) mainitaan, että ELY-keskus on kartoittanut lahokaviosammalen esiintymistä Uudenmaan maakunnan Natura 2000 -verkoston kohteilla, ja että kartoituksen perusteella voidaan olettaa, että Natura 2000 -verkoston suojelukohteilla voidaan pitkälti turvata lajin suotuisan suojelun taso.

5 Määräykset, joita hakemus koskee

Jos jonkin selkärangattoman eläinlajin tai kasvilajin säilyminen käy uhatuksi tai rauhoittaminen muusta syystä osoittautuu tarpeelliseksi, voidaan tällainen laji valtioneuvoston asetuksella säätää rauhoitetuksi koko maassa tai jossakin osassa maata luonnonsuojelulain 69 §:n 2 momentin mukaisesti. Luonnonsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti asetuksen liitteessä 3 luetellut kasvilajit ovat rauhoitettu koko maassa. Lahokaviosammal on listattu rauhoitetuksi kasvilajiksi asetuksen liitteessä 3. Luonnonsuojelulain 74 §:n nojalla rauhoitettua kasvilajia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää.

Lupa- ja valvontavirasto voi luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin (802/2025) mukaan myöntää luvan poiketa 74 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Luonnonsuojelulain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan eliölajin suotuisalla suojelutasolla tarkoitetaan sitä, että laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään.

6 Lupa- ja valvontaviraston päätös

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakijalle luvan poiketa lahokaviosammalta koskevista luonnonsuojelulain 74 §:n mukaisista kielloista hakemuksen mukaisesti seuraavin ehdoin:

1. Lupa on voimassa 30.12.2030 asti.
2. Lupa koskee kiinteistön 92-410-4-39 määräaloja M501 ja M506.
3. Luvan mukaisia toimenpiteitä tehtäessä tämä lupa on pidettävä mukana (esim. puhelimessa) ja pyydettyä esitettävä.
4. Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat ovat tietoisia tämän luvan sisällöstä.

6.1 Perustelut

Vantaan Energia Oy on hakenut lupaa poiketa lahokaviosammalta koskevista luonnonsuojelulain 74 §:n rauhoitusmääräyksistä lahokaviosammalten esiintymispaikalla kiinteistöllä 92- 410-4-39 jätevoimalan tuotantoa ja tulevaa toimintaa tukevaa toimintaa koskevaa rakentamista varten.

Lahokaviosammal on uusimmassa uhanalaisarvioinnissa (Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja, 2019) luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN). Lahokaviosammalten esiintymisestä on saatu runsaasti lisätietoa viime vuosien aikana erityisesti Uudeltamaalta, mutta myös muun muassa Pohjois-Savosta, Pirkanmaalta ja Hämeestä. Lajin kartoitusmenetelmä on kehittynyt ja itiöpesäkkeiden lisäksi on opittu tunnistamaan myös lajin itujuväsryhmiä, jolloin lajin läsnäolo alueella voidaan havaita nopeammin ja luotettavammin kuin pelkästään itiöpesäkkeellisiä kasvupaikkoja etsittäessä. Tämä on muuttanut olennaisesti käsitystä lajin runsaudesta, levinneisyydestä ja sen ekologiasta. Lahokaviosammal on selvästi aiemmin tiedettyä yleisempi ja sen levinneisyysalue luultua laajempi. Jo pelkästään pääkaupunkiseudulta on löytynyt useita tuhansia yksittäisiä lahokaviosammalten kasvupaikkoja. Esimerkiksi Helsingin Vuosaaresta on vuoteen 2020 mennessä tunnistettu jopa 4000 kasvupaikkaa (Vuosaaren alueen lahokaviosammalselvitys vuonna 2020. Faunatica Oy).

Vantaalta on tunnistettu vuoteen 2020 mennessä lähes 2500 kasvupaikkaa (Lahokaviosammal Vantaalla: esiintymisselvitys ja suojelusuunnitelma. Faunatica Oy, 2020). Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on myös kartoittanut lahokaviosammalten esiintymistä Uudenmaan maakunnan Natura 2000 -verkoston kohteilla (julkaisematon kartoitus, Enviro Oy, 2023). Lahokaviosammalta kartoitettiin viideltäkymmeneltä Natura-alueelta pienialaisilta koealoilta, joista vain muutamalta ei löytynyt lahokaviosammalta. Lahokaviosammalta tiedetään näin ollen esiintyvän huomattavasti enemmän Natura 2000 -verkoston kohteilla kuin alueiden tietolomakkeista ilmenee. Edellä mainitun kartoituksen perusteella voidaan olettaa, että Natura 2000 - verkoston suojelukohteilla voidaan pitkälti turvata lajin suotuisan suojelun taso.

Poikkeuslupahakemuksen kohdealueella on tehty lahokaviosammalselvitys vuonna 2022. Tällöin alueella havaittiin 33 itujuväsryhmäesiintymää, joissa valtaosassa oli vain

vähän kasvustoa ja viidessä reilusti kasvustoa. Hyvin runsasta kasvustoa tai itiöpesäkkeellisiä kasvustoja ei havaittu selvityksen yhteydessä. Kohdealue ei ole lahokaviosammalen suotuisan suojelutason säilyttämisen kannalta kriittinen alue.

Hakemuksen mukaan hakemuksen mukaiset toimenpiteet hävittävät osan poikkeuslupahakemuksen kohdealueen lahokaviosammaleesiintymistä. Alueella todetuista 33 itujuväryhmästä häviää arvioilta noin 22. Noin puolet elinympäristökuvion kokonaispinta-alasta eli noin 1,3 hehtaaria jää rakentamisen alle. Suoria vaikutuksia ei hakemuksen mukaan todennäköisesti kohdistu suunnitellun rakentamisalueen ulkopuolella sijaitsevaan elinympäristökuvion etelä- ja lounaisosaan. Kun otetaan huomioon lahokasviosammalen yleisyys Vantaalla ja laajemmin pääkaupunkiseudulla sekä kohdealueen lahokaviosammaleen esiintymän laatu, ei hakemuksen mukaisilla toimenpiteillä lahokaviosammalen itujuväryhmien hävittämiseksi ei katsota olevan vaikutusta lahokaviosammalen suotuisaan suojelutason.

Edellä esitetyn perusteella Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei hakemuksen mukaisista toimenpiteistä ole tämän lupapäätöksen mukaisesti toteutettuina haittaa lahokaviosammalen suotuisan suojelutason säilymiselle tai saavuttamiselle. Näin ollen luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeamislupa lahokaviosammalen rauhoitusmääräyksistä voidaan myöntää.

6.2 Päätöksen täytäntöönpano

Luvanmukaisiin toimenpiteisiin saa ryhtyä päätöksen saavutettua lainvoiman muutoksenhakuajan jälkeen.

7 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 74 §, 83 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

8 Asian käsittelijät

Asian on esitellyt lakimies Wilma Poutanen ja ratkaissut ylitarkastaja Salli Uljas. Päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

9 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

10 Käsittelymaksu

1500 €. Maksu määräytyy valtioneuvoston Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuodelle 2026 antaman asetuksen (1177/2025) mukaisesti. Lasku toimitetaan erikseen.

Luvansaaja voi vaatia oikaisua päätöksestä perittävään maksuun. Oikaisuvaatimusohje on liitteenä.

11 Päätöksestä tiedottaminen

Jakelu

Lupa- ja valvontavirasto julkaisee päätöksen luonnonsuojelulain 121 §:n mukaisesti internetsivuillaan.
sähköpostitse:
hakija

Tiedoksi

sähköpostitse:
Ympäristöministeriö
Uudenmaan elinvoimakeskus
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
Suomen luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys ry
Vantaan kaupunki
Tapiola Kanta-Häme-Uusimaa ry

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/44363/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/44363/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Poutanen Wilma 19.03.2026 09:04

Ratkaisija Uljas Salli 19.03.2026 10:23